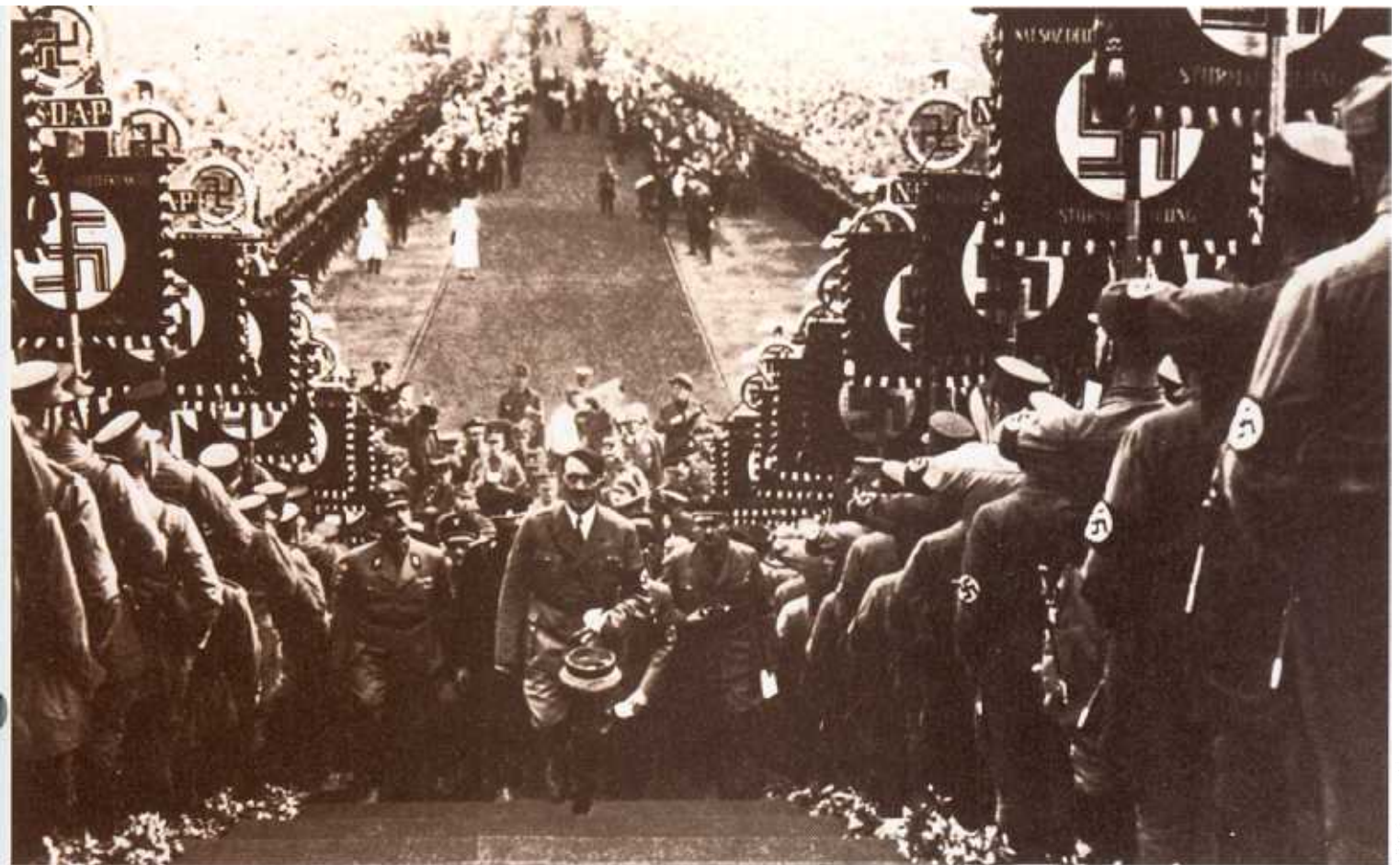

Hitler și nazismul

Mansell Collection

Promițând refacerea puterii Germaniei, Adolf Hitler și Partidul Nazist au impus un regim dictatorial. Politica îndrăzneată și lipsită de scrupule a lui Hitler a avut câteva succese, dar a împins Europa în război.

După înfrângerea Germaniei în Primul Război Mondial, aliații victorioși au obligat-o să accepte condiții umiltoare, pe care le-au redactat în detaliu la Versailles, în Franța. Germania a pierdut teritorii extinse, îi era interzis să se reînarmeze și i s-a impus să plătească sume enorme de bani pentru presupusă vină a declanșării războiului.

Germania în haos

Aliații au pretins întotdeauna că luptă împotriva Kaiserului și a sistemului imperial german și nu împotriva poporului german. Dar, deși Kaiserul abdicase și Germania devenise o republică democratică, germanilor le erau impuse aceleași condiții dure și răzbunătoare. În consecință, noua republică și-a început existența cu

Mansell Collection

dezavantaje importante. În primii ani după război, condițiile din Germania erau haotice iar supraviețuirea republicii nu era sigură. Dispute și lupte repetate au avut loc între comuniști și grupurile naționaliste de extremă dreapta. Atât extrema stângă cât și extrema dreaptă doreau să impună regimuri nedemocratice.

Una din zonele în care disputa s-a dus cu mare înverșunare a fost Bavaria; în sudul Germaniei. Controlată pentru puțin timp de comuniști, a fost apoi preluată de conservatori, care funcționau legal, însă erau ostili republicii.

▲ Hitler, cancelar și conducător al Partidului Nazist, asistă la un miting nazist, în 1934, desfășurat într-o atmosferă de naționalism fanatic și în stil militar tipic.

● Adolf Hitler (1889-1945), adresându-se membrilor de partid, la o aniversare a insurecției naziste din 1923. Ardoarea înfocată a discursurilor sale le provoca auditorilor frenezie și entuziasm.

Din ce în ce mai multe grupuri de extremă dreapta operau în Bavaria, cu speranța de a dobândi putere sau de a-i obliga pe conservatori să declanșeze o revoltă împotriva republicii. O astfel de grupare era cea național socialistă, sau Partidul Nazist în frunte cu Adolf Hitler, viitorul dictator al Germaniei.

Partidul Nazist

Hitler era de fapt austriac și nu german. Fiul unui percepător, era inteligent dar indisciplinat, nedescurcându-se la școală, eșuând în toate ambițiile sale artistice, trăind de pe o zi pe alta în cartierele sărace ale Vienei. După ce s-a mutat în anul 1913 în capitala bavareză Munchen, s-a oferit voluntar în armata germană, când a izbucnit Primul Război Mondial, pe care a servit-o cu devotament. Capitularea Germaniei a însemnat o lovitură teribilă pentru el dar s-a autoconvins repede că armata germană nu a fost

Bildarchiv Preussischer Kulturbesitz

înfrântă, ci trădată – “înjunghiată pe la spate” de evrei, socialiști, comuniști, precum și de alte grupuri “străine”.

Reîntorcându-se la Munchen, după război, Hitler s-a alăturat Partidului Muncitorilor Germani, de extremă dreapta. Abilitățile sale politice și talentul remarcabil de orator l-au făcut în curând conducătorul partidului (Führer), pe care l-a transformat într-o organizație de tip fascist, preluând multe idei de la liderul fascist italian, Benito Mussolini. Partidul său a fost redenumit Partidul Muncitoresc Național Socialist German. Au fost adoptate unele simboluri, cum ar fi zvastica. Mișcarea nazistă era intensificată cu ajutorul steagurilor, marșurilor și paradelor cu torțe aprinse. Partidul a format o aripă militară, cămășile brune SA, care operau în calitate de armată privată, intervențiile sale publice și tacticile violente la întâlnirile politice contribuind la crearea unei atmosfere explozive, favorabile extremismului politic.

Puterea Führer-ului

Sub conducerea lui Hitler, nazismul a devenit o forță importantă în politica bavareză. Însă, când a venit vremea să acționeze împotriva republicii, partidul nu era încă destul de puternic pentru a face singur acest lucru, formându-se în cele din urmă o coaliție de grupuri de extremă dreapta. Aceasta s-a întâmplat în dezastruosul an 1923, când francezii au ocupat centrul industrial german, zona Ruhr, pentru neplata datoriilor, iar o inflație rapidă a micșorat considerabil valoarea monedei germane, spulberând majoritatea economiilor populației. Hitler și aliații săi au vrut să profite de acest moment pentru a declanșa o revoltă, însă poliția din Munchen a stat pe poziții și a deschis focul, iar încercarea acestora a eșuat.

Deoarece autoritățile bavareze aveau o anumită simpatie secretă față de părerile lui Hitler, acesta a primit doar o sentință ușoară, făcând o impresie foarte bună în timpul discursurilor sale în sălile de judecată; însă la eliberarea sa, în noiembrie 1924, perspectivele pentru Partidul Nazist erau descurajante. Germania își revenea de pe urma crizei, iar sfârșitul anului 1924 s-a dovedit a fi o perioadă

optimistă în care împrumuturile acordate de americani au încurajat prosperitatea Germaniei; vechiul antagonism dintre Franța și Germania părea să înceteze. Republica a fost acceptată, fiind improbabil ca oamenii să voteze în favoarea unui program naționalist extrem, abandonând astfel ideile neobișnuite ale lui Hitler.

Aceste idei au fost elaborate în cartea lui Hitler, Mein Kampf (Lupta mea), pe care a dictat-o secretarului său Rudolf Hess, în timp ce se afla la închisoare. Cum era de așteptat, Hitler voia să distrugă prevederile de la Versailles, să-i zdrobească pe comuniști și pe socialiști și să facă din Germania o țară puternică. Acesta, însă, era doar preludiul unei viziuni sinistre mai largi, inspirată din politica rasistă bizară a lui Hitler. El considera că istoria reprezenta mai întâi de toate o luptă pe viață și pe moarte între rase, desfășurată fără milă sau sentimente și în care folosirea forței și minciuna sunt justificate. Germanii erau considerați neamul cel mai mare și mai pur – o rasă ariană de vârf, superioară tuturor celorlalte. Arienii erau înconjurați de dușmani – evreii, care doreau să-i corupă și să-i domine – și nu își asiguraseră încă propria suveranitate asupra raselor “inferioare”, cum ar fi slavii, care populau cea mai mare parte a Europei de Est. Prin urmare, evreii trebuiau eliminați, însă nu era încă evident cum dorea Hitler să facă acest lucru.

Filosofia lui Hitler

Bazată pe fantezii, nu fapte, și pe glorificarea forței, autoritate brută și intoleranță, filosofia lui Hitler era opusul a tot ce era civilizată și rațional; iar unul dintre avantajele lui era faptul că, chiar după ce a ajuns la putere, mulți oameni refuzau să creadă că va lua în serios propriile idei.

Majoritatea germanilor care votaseră în favoarea naziștilor aveau motive simple – dorința de a găsi un țap ispășitor pentru suferințele lor și atracția față de un conducător și un partid ce reprezentau o schimbare dinamică, în locul “afacerilor obișnuite”. Acest lucru a devenit important din anul 1930, când “afacerile obișnuite” s-au prăbușit, iar lumea a fost zguduită de Marea Criză, deosebit de gravă în Germania, unde

☉ Cămășile brune (SA) pe străzile Berlinului. Luând naștere în octombrie 1923, aceștia formau armata privată a Partidului Nazist.

☉ Somnambului, de Otto Dix ilustrează viața la oraș din Germania, spre sfârșitul anului 1920.

Snark International

Bilderdienst, Suddeutscher Verlag

☉ Propaganda era foarte des folosită în timpul lui Hitler, iar posterele reprezentau instrumente eficiente de convingere. Aceste postere naziste din 1930 îndeamnă oamenii să boicoteze magazinele evreilor.

împrumuturile americane care aduseseră prosperitate au fost cerute înapoi și peste șase milioane de oameni și-au pierdut locurile de muncă.

Pe măsură ce numărul șomerilor creștea, la fel se întâmpla și cu numărul de voturi în favo-

Incendierea Reichstag-ului, în februarie 1933, i-a oferit lui Hitler pretextul de a-i ataca pe comuniști și de a suspenda libertățile garantate de constituția republicii.

Hulton-Deutsch Collection

Președintele Hindenburg, generalul cel mai competent al Germaniei în Primul Război Mondial, îl numește pe Hitler cancelar al Reich-ului, în 30 ianuarie, 1933.

Incendiere de cărți în Berlin, efectuată de organizațiile de tineret ale Partidului Nazist și Goebbels, în cadrul unei purificări culturale. Libertatea cuvântului a fost complet suspendată în al Treilea Reich.

Poster de propagandă din 1930, reprezentând triumful naziștilor asupra finanțelor internaționale.

care lăuptă: fiind hotărât să nu repete greșelile pe care le făcuse în anul 1923, intenționa să dobândească putere în mod legal și să se folosească apoi de aceasta pentru a declanșa o revoluție.

Ocazia i s-a ivit când cei doi conducători conservatori ce controlau guvernul german au intrat în conflict. Unul dintre aceștia, Franz von Papen, s-a oferit să formeze o coaliție cu naziștii, crezând că aceștia pot fi "îmblânziți". Astfel, în ianuarie 1933, Hitler a devenit cancelar (prim-ministru), însă naziștilor li s-au oferit doar câteva posturi în guvern. Cu toate acestea, conservatorii au ajuns la concluzia că subestimaseră metodele brutale și dure prin care naziștii manevrau puterea statului și poliția împotriva rivalilor lor; de exemplu, incendierea Reichstagului a fost folosită drept pretext pentru a ataca numerosul Partid Comunist German. Apoi, o înțelegere cu Partidul de Centru Catolic a conferit naziștilor suficiente voturi pentru aprobarea unui Act de Împuternicire, prin care Hitler avea să dețină puteri dictatoriale timp de patru ani.

Ridicarea celui de-al Treilea Reich

Conform planurilor sale, Hitler putea acum să se folosească de puterile pe care le dobândise în mod legal pentru a crea o nouă Germanie, Al Treilea Reich. Toate partidele politice, cu excepția Partidului Nazist, au fost dizolvate, la fel s-a întâmplat cu sindicatele, publicațiile anti-naziste și cu alte elemente de opoziție. Nazismul a devenit doctrina oficială a celui de-al Treilea Reich, iar Hitler era glorificat în calitate de Fuhrer

atotputernic al acestuia. Când SA-ul părea să scape de sub control, acesta a fost zdrobit în "Noaptea Cuțitelor Lungi", lăsând puterea în mâinile poliției politice în uniforme negre (SS). Adversarii politici erau adunați în lagăre de concentrare, evreii erau persecutați și privați de majoritatea drepturilor.

Revigorarea economiei

Cu toate acestea, Hitler se bucura de sprijin în Germania, mai ales datorită faptului că un program de reînarmare și construirea de străzi au oferit noi locuri de muncă, revigorând economia: muncitorii germani și-au pierdut o mare parte din drepturi, dar măcar aveau de lucru. Propaganda nazistă afișa imaginea unui popor care urma o anumită direcție, iar succesele lui Hitler în ceea ce privea politica externă au dus la creșterea prestigiului și a popularității acestuia.

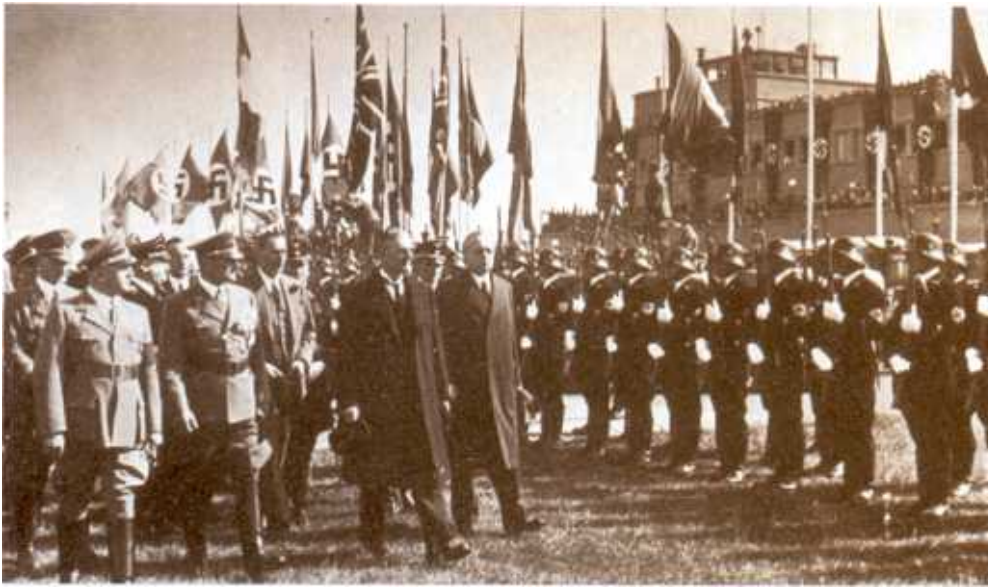
Prin reînarmare și introducerea recrutării, Hitler a încălcat fâtiș restricțiile impuse de Tratatul de la Versailles. Apoi, în 1936, a trimis trupe în Rhineland. Acesta era teritoriu german, dar și zonă demilitarizată – în care, începând cu anul 1914, Germania nu a mai avut voie să plaseze forțe militare. Reînarmarea Germaniei se afla doar în primele etape și, dacă Franța ar fi atacat, Germania ar fi fost nevoită să accepte o retragere umiltoare. Însă acest lucru nu s-a întâmplat. Stratagema lui Hitler funcționase, iar succesele pe care le-a avut l-au convins că puterile occidentale erau "delăsătoare", slabe, fiindu-le teamă să poarte un nou război.

Marea Britanie și Franța nu doreau izbucnirea unui război pe plan european, fiind convinse că Germania a fost tratată prea dur în Tratatul de la Versailles. Astfel, în 1938, devenind din ce în ce mai puternic, Hitler a anexat Austria, și a cultivat apoi cu abilitate nemulțumirile din rândul minorității germane din zona Sudetă în Cehoslovacia. Amenințările lui Hitler au adus Europa în prag de război însă, din nou, Franța și Anglia s-au dovedit mai îngăduitoare, iar la negocierile duse la Munchen, o zonă substanțială a Cehoslovaciei a fost cedată Germaniei.

Până acum, câștigurile lui Hitler păreau justificate, de vreme ce teritoriile anexate erau popu-

rea Partidului Nazist. Până în 1932, a devenit cel mai mare partid independent din Reichstag (parlamentul german), însă era încă departe de a obține majoritatea voturilor și de a forma un guvern. Exista tot timpul pericolul că sprijinul lui Hitler va dispărea dacă se îmbunătățeau condițiile economice, iar în noiembrie 1932 voturile în favoarea naziștilor au început să scadă. Hitler a respins ideea de a încerca o ridi-

Hulton Deutsch Collection

▲ Neville Chamberlain la Munchen, în 1938, unde, printr-un acord semnat de Germania, Marea Britanie, Italia și Franța, Hitler a reușit să facă acceptată împărțirea Cehoslovaciei.

▶ Berlin, noiembrie 1938. Magazine ale evreilor distruse în cadrul acțiunilor anti-evreiești, numeroase în Germania.

DATE IMPORTANTE

1918

Războiul se încheie cu înfrângerea Germaniei. Germania devine republică.

1919

Tratatul de la Versailles

1923

Trupele franceze ocupă Ruhr-ul. Insurecția nazistă de la München dă greș

1924

Hitler scrie Mein Kampf

1929

Prăbușirea de pe Wall Street aduce cu sine Marea Criză a anului 1930.

1932

Partidul Nazist devine cel mai mare partid politic

1933

Hitler devine cancelarul Germaniei

1934

Noaptea Cuțitelor Lungi

1936

Trupele germane ocupă Rhineland-ul

1938

Uniunea Germaniei și a Austriei. Acordul de la München

1939

Protectoratul german asupra Boemiei și Moraviei. "Pactul de Oțel" între Germania și Italia. Pactul nazi-sovietic. Invadarea Poloniei de către Germania duce la izbucnirea războiului pe plan european.

Hulton Deutsch Collection

Hulton Deutsch Collection

▶ Obscenități anti-evreiești pe fațada unui magazin din Viena. Proprietarul risca să fie dus în lagăr, dacă le ștergea.